

مجموعه سوالات طبقه بندی شده امتحانات نهایی

فارسی دوازدهم

رشته های تجربی - ریاضی - انسانی - معارف

از خرداد ۱۳۹۸ تا مرداد ۱۴۰۳

■ درس ۱ تا ۱۸ ■ درس به درس ■ همراه با پاسخنامه

گردآورنده: ولی مسعودی

۰۹۱۱۱۷۸۱۷۰۷

valimasoudi44

www.valimasoudi.ir

بارمبندی فارسی (۳)، پایه دوازدهم

نمره	موضوعها	قلمروها
۱	معنی واژه	زبانی نمره ۷
۲	املای واژه	
۴	دستور	
۳	آرایه‌های ادبی	ادبی نمره ۵
۱	تاریخ ادبیات	
۱	حفظ شعر	
۴	درک مطلب	فکری نمره ۸
۲	معنی و مفهوم نثر	
۲	معنی و مفهوم نظم	

* یادآوری:

◀ پرسش‌های **آزمون نوبت دوم** و **شهریور از کل کتاب** به نسبت **۱۰ نمره (نوبت اول)** و **۱۰ نمره (نوبت دوم)**، طبق بarmبندی جدول فوق می‌باشد.

◀ پرسش‌های مرتبط با بخش **حفظ شعر** در **نوبت خرداد** و **شهریور** به **تمامی «شعرخوانی»**های کتاب اختصاص می‌یابد.

بخش اول ← از سؤال ۱ تا ۲۲۷ ← نوبت اول (درس ۱ تا ۹)

بخش دوم ← از سؤال ۲۲۸ تا ۴۷۴ ← نوبت دوم (درس ۱۰ تا ۱۸) + سؤالات ترکیبی

نوبت اول

بخش اول <

درس ۱ تا ۹

از سؤال ۱ تا ۲۲۷

ملکا، ذکر تو گویم

ستایش

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱- در بیت زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه «شادی» بیابید. (خرداد ۱۴۰۱)
همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی

۲- عبارت «حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست و جوی چیزی» در توضیح کدام واژه آمده است؟ (دی ۱۴۰۱)
الف) اتراق ب) پویدن پ) مشایعت ت) وصول

املای واژه

۳- املای درست را از داخل کمانک برگزینید. (خرداد ۱۴۰۳)
تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نماینده فضلای تو سزاوار (ثنایی / سنایی)

۴- در بیت زیر یک غلط املایی بیابید و درست آن را بنویسید. (خارج ۱۴۰۲)
نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبخ تو گفتن که تو در وهم نیایی

دستور

۵- یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی در بیت زیر بیابید. (خارج ۹۹)
ملکا، ذکر تو گویم که تو پاکّی و خدایی نروم جز به همان ره که توأم راه‌نمایی

قلمرو ادبی

۶- با توجه به بیت زیر، پاسخ درست را برگزینید. (شهریور ۱۴۰۱)
آرایهٔ بارز بیت «همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»، تضمین است یا تلمیح؟

۷- در بیت زیر شاعر از کدام آرایه‌های ادبی بهره برده است؟ (دو مورد) (خارج ۱۴۰۰)
لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

قلمرو فکری

۸- جملهٔ «با خرد و دانش خود آنچه خواهد، تواند. سنجش نیروی او در توان ما نیست» با کدام گزینه تناسب مفهومی دارد؟ (خرداد ۱۴۰۳)
الف) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی
ب) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

پاسخ

- ۱- سرور: شادی، خوشحالی ۲- ب ۳- ثنای / ثنا (ستایش، سپاس) هم‌آوا با سنا (روشنایی) ۴- «شبخ» غلط است. (درست: شبه) / شبه: مانند، مثل، همسان / شبخ (جمع اشباح): سایه، سیاهی، شخص ۵- ترکیب وصفی: همان ره / ترکیب اضافی: ذکر تو
۶- تلمیح / مصراع اول: عالم الغیب و الشّهاده: [او] دانای نهان و آشکار است / مصراع دوم: اشاره به آیه «تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» (هرکه را بخواهی عزیز می‌گردانی و هرکه را بخواهی خوار و ذلیل می‌کنی) / سایر آرایه‌های بیت: تضاد: بیش و کم - بکاهی و فزایی / جناس ناهمسان (ناقص): غیب و عیب ۷- مجاز: لب و دندان (تمام وجود) / مراعات نظیر: آتش و دوزخ: / ابهام تناسب در واژه «روی»: ۱- امکان (معنی قابل قبول در بیت) ۲- چهره (معنی غیر قابل قبول) که با لب و دندان تناسب دارد.
۸- الف (ناتوانی انسان از درک و توصیف خداوند)

شکرِ نعمت

درس یکم

گنج حکمت: گمان

قلمرو زبانی

معنی واژه

۹- برابر معنایی واژگان روبه‌رو را در عبارت زیر بیابید و بنویسید. الف) رَز ب) بالیده (خرداد ۱۴۰۳)
«عصارهٔ تاکی به قدرت او شاهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.»

۱۰- معادل درست توضیحات زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. (خارج ۱۴۰۰ / خرداد ۹۸)
الف) کمال توجه بنده به حق و یقین بر اینکه خداوند در همهٔ احوال، عالم بر ضمیر اوست. (مراقبت / مکاشفت)
ب) کسی که دیگری فرمان او را می‌برد (مطاع / مطیع)
ج) روی گرداندن از کسی یا چیزی (اهمال / اعراض)

املائی واژه

۱۱- در کدام یک از گزینه‌های زیر غلط املایی وجود دارد؟ درست آن را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۳)
الف) عاکفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیهٔ جمالش به تحیر منسوب.
ب) سرور کاینات و مَفخر موجودات و رحمت عالمیان و سفوت آدمیان و تَتَمّهٔ دور زمان

۱۲- املائی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۱- واصفان حلیهٔ جمالش به تحیر (منسوب / منسوب)
۲- همه از (بهر / بحر) تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری (دی ۱۴۰۰)
۳- چه باک از موج (بحر / بهر) آن را که باشد نوح کشتیبان؟ (خرداد ۹۹)

۱۳- در عبارت «عصارهٔ تاکی به قدرت او شاهد فایغ شده» غلط املایی را بیابید و اصلاح کنید. (شهریور ۹۸)

۱۴- واژهٔ «هم‌آوا» را در عبارت زیر بیابید و مترادف آن را بنویسید. (دی ۱۴۰۲)
منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است.

پاسخ

- ۹- رَز: تاک / بالیده: باسق ۱۰- الف) مراقبت ب) مطاع ج) اعراض ۱۱- گزینهٔ ب) صفوت
۱۲- ۱- منسوب / منسوب (نسبت داده شده) هم‌آوا با منصوب (گماشته شده) ۲- بهر / بهر (نصیب، برای) هم‌آوا با بحر (دریا)
۳- بحر / بحر: هم‌آوا با بهر ۱۳- فایغ (غلط) - فایق (درست) ۱۴- قربت / قربت (نزدیکی، خویشی) هم‌آوا با غربت (دوری، بیگانگی)

دستور

۱۵- نوع وابسته وابسته را در بیت زیر بنویسید.
ای مرغ سحر، عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

۱۶- در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.»
الف- جمله «پایه» یا «هسته» را مشخص کنید. (ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.

۱۷- در هریک از ابیات زیر، نوع حذف فعل (لفظی / معنایی) را مشخص کنید.
الف) کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده‌است و او شرمسار (شهریور ۱۴۰۲)
ب) بنده همان به که ز تقصیر خویش / عذر به درگاه خدای آورد (خرداد ۱۴۰۰)
ج) همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار / شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری (خرداد ۹۹)

۱۸- نوع «و» را در عبارت «در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.» بنویسید. (خارج ۱۴۰۱)

۱۹- در عبارت «دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورود.»
الف) «را» در این عبارت به چه معناست؟ (ب) نقش دستوری واژه «دایه» چیست؟ (خارج ۱۴۰۱)

قلمرو ادبی

۲۰- قسمت مشخص شده در عبارت زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است؟
به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنم پر کنم هدیه اصحاب را

۲۱- واژگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» در عبارت زیر کدام‌اند؟
«هر نفسی که فرومی‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.»

۲۲- جای خالی عبارت زیر را، به درستی، پر کنید.
در بیت زیر، کاربرد آرایه‌های «تشبیه»، «مراعات نظیر»، «تلمیح» و «.....» مشهود است.
«چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟»

۲۳- مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

پاسخ

۱۵- آن: وابسته وابسته (صفت مضاف‌الیه) / نوع را: فک اضافه (جان آن سوخته شد) / جان: نهاد / آن: صفت مضاف‌الیه / سوخته (صفت جانشین اسم): مضاف‌الیه / شد: به معنی «رفت» (غیراسنادی)

۱۶- الف- جمله پایه: بوی گلم چنان مست کرد. / ب- م: مفعول (بوی گل، مرا) / مست: مسند (مست کرد = مست گردانید)

۱۷- الف) لفظی / حذف فعل «است» بعد از «شرمسار» به قرینه لفظی / گنه بنده کرده‌است و او شرمسار [است]

ب) معنایی / حذف فعل «است» بعد از «به» به قرینه معنایی: همان به [است]

ج) معنایی / حذف فعل «هستند» بعد از «فرمانبردار» به قرینه معنایی: همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار [هستند]

۱۸- پیوند (حرف ربط) همپایه‌ساز / ۱۹- الف) «را» به معنی «به» (حرف اضافه) / ب) متمم (به دایه ابر بهاری)

۲۰- درخت گل: استعاره از معرفت الهی / ۲۱- حیات و ذات / ۲۲- اسلوب معادله / ۲۳- روزی به دست آوری

(دی ۱۴۰۲)

۲۴- در عبارت زیر واژگان «سجع» را بنویسید.

عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته

(خرداد ۱۴۰۱)

۲۵- مفهوم نمادین مورد مشخص شده را بنویسید.

الف) ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

(شهریور ۱۴۰۱)

۲۶- کدام یک از واژگان مشخص شده در عبارت زیر، «مشبهه» است؟

«فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد.»

۲۷- با توجه به عبارت «فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین

(دی ۱۴۰۰)

پیرورد.»

الف) یک مورد اضافهٔ تشبیهی در متن بیابید. ب) کدام واژه، استعاره است؟ مفهوم آن چیست؟

قلمرو فکری

معنی نثر

۲۸- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

(خرداد ۱۴۰۳)

۱- دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد.

(مرداد ۱۴۰۳)

۲- خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.

(خرداد ۱۴۰۲)

۳- عصارهٔ تاکی به قدرت شهد او فایق شده.

(شهریور ۱۴۰۲)

۴- هر نفسی که فرومی رود مُمد حیات است.

(خرداد ۱۴۰۱)

۵- پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای منکر نبرد.

(شهریور ۱۴۰۱)

۶- تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

معنی شعر

(شهریور ۱۴۰۰)

۲۹- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده است و او شرمسار

پاسخ

۲۴- فایق و باسق / شده و گشته ۲۵- پروانه نماد عاشق حقیقی است. ۲۶- فرّاش (باد صبا: مشبه؛ فرّاش: مشبهه)

۲۷- الف- فرّاش باد صبا، مهد زمین، دایهٔ ابر بهاری، بنات نبات ب- فرش زمردین: استعاره از سبزه و چمن

۲۸- ۱- به امید برآوردن شدن توبه به درگاه خداوندی روی می آورد.

۲- سفرهٔ نعمت و بی مضایقه اش (بی چشم داشت) همه جا گسترده است.

۳- شیرهٔ درخت انگور با قدرت او عسلی خالص شده.

۴- هر نفسی که می کشیم یاری دهندهٔ زندگی است.

۵- آبروی بندگان را با گناه آشکار نمی ریزد و وجه معاش (رزق و روزی تعیین شده) را به دلیل خطای زشت قطع نمی کند.

۶- هستهٔ خرمایی با پرورش و توجه او نخلی بلند گردیده است

۲۹- بخشش و مهربانی خداوند را ببین که چه قدر زیاد است؛ بنده گناه می کند و او از گناه بنده اش خجالت زده است.

درک مطلب

- ۳۰- جمله «پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد»، با کدام بخش از بیت زیر ارتباط مفهومی دارد؟ (مرداد ۱۴۰۳)
- همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی
همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی
- ۱ ۲ ۳ ۴
- ۳۱- مفهوم مشترک بیت‌های زیر را بنویسید. (مرداد ۱۴۰۳)
- الف) عاشقان کُشتگان معشوق‌اند
ب) این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند
- برنیاید ز کشتگان آواز
کان را که خبر شد، خبری باز نیامد
- ۳۲- مفهوم کلی مصراع مشخص شده چیست؟ (دی ۱۴۰۲)
- چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟
چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟
- ۳۳- «دست انابت به امید اجابت به درگاه حق - جَلّ و علا - برداشتن» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ (شهریور ۱۴۰۱)
- بنده همان به که ز تقصیر خویش
عذر به درگاه خدای آورد
- ۳۴- مفهوم کلی مصراع «بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز» چیست؟ (خارج ۱۴۰۱)
- ۳۵- مفهوم کلی بیت «کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده‌ست و او شرمسار» چیست؟ (خارج ۱۴۰۱)
- ۳۶- در جمله «بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت» مفهوم قسمت مشخص شده را بنویسید.
- ۳۷- در نوشته زیر، منظور از «به طریق انبساط» چیست؟ (خرداد ۱۴۰۰)
- «یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»
- ۳۸- براساس عبارت «یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده. آنگه که از این معاملت باز آمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت» (خارج ۱۴۰۰)
- الف) منظور از «صاحب‌دلان» چه کسانی هستند؟
ب) «سر به جیب مراقبت فروبردن» کنایه از چیست؟
- ۳۹- در نوشته «پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.» سعدی بر دو صفت الهی تأکید کرده‌است؛ آن دو را بنویسید. (خرداد ۹۹)
- ۴۰- با توجه به متن زیر، خداوند چه رسالتی را بر عهده هریک از موارد «باد صبا» و «ابر بهاری» قرار داده‌است؟ (شهریور ۹۹)
- فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورده.

پاسخ

- ۳۰- بخش ۲ (همه عیبی تو بپوشی) / معنی عبارت: خداوند آبروی بندگان را به سبب گناه آشکار نمی‌ریزد. (ستارالعیوب)
- ۳۱- سکوت یا بی‌ادعایی عاشقان حقیقی (رازداری عارفان و فنایافتگان)
- ۳۲- حمایت پیامبر اکرم (ص) موجب دلگرمی و نجات است. ۳۳- توبه به درگاه خدا ۳۴- ناتوانی در وصف خدا
- ۳۵- لطف و عنایت و بخشش خداوند ۳۶- مدهوش و بی‌اختیار شدن ۳۷- به شیوه صمیمی و خودمانی
- ۳۸- الف) عارفان ب) در حالت تفکر عارفانه فرورفتن ۳۹- پوشاننده گناه و خطا (ستارالعیوب)، و رزاق بودن و بخشندگی
- ۴۰- باد صبا: سبزه‌ها را مانند فرشی در طبیعت پهن کند (برویاند) / ابر بهاری: گیاهان را در زمین پرورش دهد.

مست و هشیار

شعرخوانی: در مکتب حقایق

قلمرو زبانی

املا

۴۱- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۱- چو عاجز گشت خسرو در جوابش / نیامد بیش پرسیدن (ثوابش / صوابش) (شهریور ۱۴۰۱)
 ۲- یک دم غریق (بهر / بحر) خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی (دی ۱۴۰۱)
 ۳- گفت از (بهر / بحر) غرامت جامه‌ات بیرون کنم / گفت: پوسیده‌است، جز نقشی ز پود و تار نیست (خرداد ۱۴۰۰)
 ۴- گفت ازبهر (غرامت / قرامت) جامه‌ات بیرون کنم (خارج ۱۴۰۰)
 ۴۲- در بیت زیر، واژگانی را که در زبان فارسی «هم‌آوا» دارند، مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۱)
 ازبهر تو صد بار ملامت بکشم / گر بشکنم این عهد غرامت بکشم

دستور

- ۴۳- نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید. (مرداد ۱۴۰۳)
 گفت تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب
 ۴۴- در بیت زیر چند «مفعول» وجود دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)
 «بگفت: آنجا به صنعت در چه کوشند؟» / «بگفت: اندۀ خرنده و جان فروشند»
 ۴۵- حذف و نوع آن را در بیت زیر نشان دهید. (خرداد ۱۴۰۲)
 گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟
 ۴۶- با توجه به بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید. (خارج ۱۴۰۲)
 «گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم» / «گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟»
 الف) نقش دستوری «آنجا» را بنویسید. ب) ترکیب‌های اضافی را در بیت بالا مشخص کنید.
 ۴۷- در هریک از مصراع‌های زیر، فعل‌های مشخص شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید. (شهریور ۱۴۰۱)
 الف) گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / ب) گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی

پاسخ

- ۴۱- ۱- صوابش / صواب (درست، پسندیده، مصلحت) هم‌آوا با ثواب (پاداش) ۲- بحر ۳- بهر ۴- غرامت
 ۴۲- بهر - صد / بهر (بهره، نصیب، برای) هم‌آوا با بحر (دریا) / صد (عدد ۱۰۰): هم‌آوا با سد (بند، بستن)
 ۴۳- متمم / «را»: حرف اضافه، به معنی «به» (به داروغه)
 ۴۴- چهار مفعول: ۱- مفعول فعل «بگفت» در مصراع اول (چه چیزی را بگفت؟): عبارت «آنجا به صنعت در چه کوشند؟» را /
 ۲- مفعول فعل «بگفت» در مصراع دوم: «اندۀ خرنده و جان فروشند» را / ۳- اندۀ: مفعول فعل «خرند» / ۴- جان: مفعول فعل «فروشند»
 ۴۵- عبارت «معلوم است که» بعد از «کجا» به قرینه معنایی حذف شده‌است: از کجا [معلوم است که] والی در خانه خمار نیست؟
 ۴۶- الف) قید (ب) سرای والی (والی را سرای = سرای والی) / خانه خمار
 ۴۷- الف) شویم: برویم (فعل غیراسنادی) / ب) شدی: گشتی (فعل اسنادی)

(خارج ۱۴۰۱)

۴۸- نوع «را» در کدام گزینه نشانهٔ مفعول است؟

- الف - گفت: می‌باید تو را تا خانهٔ قاضی برم / گفت: رو صبح آی، قاضی نیمه‌شب بیدار نیست
ب- ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

(خرداد ۱۴۰۰)

۴۹- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی موارد داده‌شده را تعیین کنید.

- گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / گفت: والی از کجا در خانهٔ خمار نیست؟
گفت تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب / گفت: مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست

- الف) در بیت اول، فعل «شویم»، اسنادی و فعل «نیست»، غیراسنادی است. ☐ درست ☐ نادرست
ب) در بیت دوم، «خوابگاه مردم»، یک ترکیب اضافی و «مردم بدکار» یک ترکیب وصفی است. ☐ درست ☐ نادرست

(شهریور ۱۴۰۰)

۵۰- کاربرد معنایی «نیست» در کدام مصراع، اسنادی و در کدام مصراع، غیراسنادی است؟

- الف) گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست. / ب) گفت والی از کجا در خانهٔ خمار نیست؟!

(دی ۱۴۰۰)

۵۱- درست یا نادرست بودن هریک از موارد داده‌شده را در جدول زیر تعیین کنید.

- الف - در هر دو مصراع بیت زیر، فعل اسنادی به کار رفته‌است. ☐ درست ☐ نادرست
گفت مستی زان سبب افتان‌وخیزان می‌روی / گفت: جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست
ب- در بیت زیر نقش دستوری واژه‌های «داروغه» و «خوابگاه» یکسان است. ☐ درست ☐ نادرست
گفت تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب / گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست

(خرداد ۹۹)

۵۲- نقش دستوری ضمیر متصل در مصراع «گفت آگه نیستی کز سر درافتاد کلاه» را بنویسید.

قلمرو ادبی

آرایه‌های ادبی

(خرداد ۱۴۰۱)

۵۳- با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱) گر در سرت هوای وصال است، حافظا / باید که خاک در گه اهل هنر شوی
۲) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ / بگفت آنگه که باشم خفته در خاک
الف) در کدام واژهٔ بیت نخست آرایهٔ «مجاز» وجود دارد؟ / ب) در بیت دوم، کدام واژه‌ها آرایهٔ «جناس» را پدید آورده‌اند؟

۵۴- در بیت «بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ / بگفت آنگه که باشم خفته در خاک» معنای مجازی «خاک» چیست؟
(دی ۱۴۰۱)

- ۵۵- شعر زیر، بر پایهٔ «گفت‌وگو» یا «سؤال و جواب» سروده شده‌است. این نوع گفت‌وگو در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟
(شهریور ۱۴۰۱)
«نخستین بار گفتش کز کجایی؟ / بگفت از دارمُلكِ آشنایی»
بگفت آن‌جا به صنعت در چه کوشند؟ / بگفت انده خزند و جان فروشند»

پاسخ

- ۴۸- گزینهٔ الف (تو: مفعول) / در گزینهٔ ب، «را»: فک اضافه است (کان سوخته را جان = جانِ آن سوخته)
۴۹- الف) نادرست / شویم: برویم (غیراسنادی) / درست / الف) اسنادی / ب) غیراسنادی (وجود ندارد، حضور ندارد)
۵۱- الف) درست (ی در مستی و نیست دوم) / ب) نادرست (داروغه: متمم / خوابگاه: مسند)
۵۲- مضاف‌الیه / ضمیر «ت» در «افتادت» را می‌توان هم متعلق به سر دانست و هم به کلاه (کلاه از سرِ تو افتاد)
۵۳- الف) واژهٔ سر (فکر و خیال) / ب) خاک و پاک / ۵۴- قبر / ۵۵- مناظره

(خارج ۱۴۰۰)

۵۶- دو بیت زیر را از نظر شیوه بیان (جد - طنز) چه وجه اشتراکی با هم دارند؟

الف) با محتسبم عیب مگویند که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است
 ب) گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟

شعر حفظی

(خرداد ۱۴۰۳)

۵۷- آیا مصراع دوم بیت زیر به درستی ذکر شده است؟

در مکتب حقایق پیش ادیب عشق آن گه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی

(دی ۱۴۰۲)

۵۸- با توجه به مصراع‌های داده شده، ابیات زیر را کامل کنید.

الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق
 ب) وجه خدا اگر شودت منظر نظر

۱) زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی ۲) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی ۳) هان ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی

قلمرو فکری**معنی شعر**

(خرداد ۱۴۰۱)

۵۹- بیت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست

درک مطلب

(مرداد ۱۴۰۳)

۶۰- مصراع دوم بیت زیر بر چه موضوعی تأکید دارد؟

«گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی گفت: ای بیهوده گو، حرف کم و بسیار نیست!»

(خارج ۱۴۰۲)

۶۱- مصراع دوم بیت زیر بیانگر چه مفهومی است؟

«گفت: آگه نیستی کز سر درافتاد کلاه گفت: در سر عقل باید، بی کلاهی عار نیست»

۶۲- بیت‌های داده شده در ردیف ۱ و ۲، یک مفهوم مشترک دارند. آن مفهوم را از گزینه الف و ب انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

۱- گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟

۲- دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگو من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

الف) پرهیز از ریاکاری و دورویی ب) نصیحت‌ناپذیری حاکمان نالایق

(خارج ۱۴۰۰)

۶۳- کدام یک از ابیات زیر بیانگر رفتار نادرست مأموران حکومتی با مردم بوده است؟

الف - محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت: ای دوست، این، پیراهن است، افسار نیست

ب - گفت: باید حد زند هشیار مردم، مست را گفت: هوشیاری بیار، اینجا کسی هشیار نیست!

پاسخ

۵۶- هردو به «زبان طنز» به فساد و ریاکاری حاکمان عصر خود اشاره کرده‌اند.

۵۷- خیر (درست آن: هان ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی) ۵۸- الف) ۳ ب) ۱

۵۹- محتسب: پولی بده و خود را نجات بده. مست: موضوعات دینی با پول (رشوه) حل نمی‌شود. (نکوهش رشوه‌خواری)

۶۰- گناه (کار حرام) کم یا زیاد آن، هردو ناپسند است. ۶۱- ارزشمندی عقل و بی‌اعتباری ظواهر

۶۲- الف ۶۳- الف: اعتراض به برخورد تحقیرآمیز و رفتار غیرانسانی مأمور «ای دوست»، لحن طنزآمیز دارد؛ زیرا رفتار

محتسب دوستانه نیست)

(شهریور ۱۴۰۰)

۶۴- مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر را بنویسید.

«گفت: مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی گفت: جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست»

۶۵- در بیت «گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست» به کدام پدیده اجتماعی اشاره دارد؟ (دی ۱۴۰۰)

(دی ۹۸)

۶۶- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.

الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی
ب) بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

✽ درس سوم

گنج حکمت: خاکریز

✽ قلمرو زبانی

معنی واژه

(شهریور ۱۴۰۲)

۶۷- واژه «همت» در هریک از ابیات زیر به چه معناست؟

الف) همت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طُرف چمن است
ب) همت اگر سلسله‌جنبان شود مور تواند که سلیمان شود

املا

(خارج ۱۴۰۲)

۶۸- در کدام عبارت غلط املایی وجود دارد؟ تصحیح کنید.

الف) این کار شهید ساجدی را راضی نمی‌کرد. ب) دشمن با استقرار صلاح‌های زیادی، قله را در دست داشت.

دستور

(خرداد ۱۴۰۳)

۶۹- ساختار کدام مصراع طبق الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» است؟

«در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت»

(مرداد ۱۴۰۳)

۷۰- نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید.

ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

(خارج ۱۴۰۰)

۷۱- در بیت زیر، یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بیابید.

«در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت»

✽ پاسخ

- ۶۴- نابسامانی جامعه و فساد آن ۶۵- رشوه‌خواری ۶۶- عشق الهی آدمی را حفظ می‌کند
۶۷- الف) یاری، عنایت و توجه ب) اراده، عزم و تلاش ۶۸- در عبارت «ب» واژه «سلاح» شکل صحیح کلمه است. / سلاح
(جمع اسلحه) [اصلاح: مصلحت، خیر] ۶۹- مصراع دوم: هرکس: نهاد + فکر جامعه: مفعول + محترم: مسند + نداشت (= ندانست): فعل
۷۰- فراغتی: نهاد / را: حرف اضافه به معنی برای / ما: متمم / است: وجود دارد (غیراسنادی)
۷۱- ترکیب وصفی: هرکس / ترکیب اضافی: فکر جامعه

(خرداد ۹۸)

۷۲- نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید.

هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت

(خارج ۹۸)

۷۳- در گروه اسمی مشخص شده بیت زیر، وابسته‌های پسین را با ذکر نوع آن مشخص کنید.

«فکری ای هم‌وطنان در ره آزادی خویش بنمایید که هرکس نکند، مثل من است»

(دی ۹۸)

۷۴- مصراع «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن» را از شیوه بلاغی به شیوه عادی برگردانید.

قلمرو ادبی

(شهریور ۱۴۰۲)

۷۵- به غزل‌هایی که محتوای آن‌ها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است، می‌گویند.

(دی ۱۴۰۱)

۷۶- کدام بیت دربردارنده نام یکی از سرایندگان «غزل اجتماعی» در عصر مشروطه است؟

الف) پروین، شراب معرفت از جام علم نوش ترسم که دیر گردد و خالی کنند جام

ب) پیش از آنی که زند سبزه سر از خاکش کاش دل عارف هوس سبزه و صحرا می‌کرد

(مرداد ۱۴۰۳)

۷۷- آرایه درست را از داخل کمانک برگزینید.

خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است (متناقض‌نما - تضاد)

(شهریور ۱۴۰۱)

۷۸- شاعر در بیت زیر با بیان کدام واژه، مفهومی غیرحقیقی (مجاز) اراده کرده است؟

در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت

(خرداد ۱۴۰۰)

۷۹- در بیت زیر، با توجه به بخش مشخص شده، کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟

در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت

(شهریور ۱۴۰۰)

۸۰- آرایه مناسب با بیت زیر را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت (استعاره - تلمیح)

(دی ۱۳۹۹)

۸۱- کدام یک از ترکیب‌های مشخص شده، مجاز است؟ مفهوم آن را بنویسید.

نالۀ مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس، همچو من است

(خرداد ۱۳۹۸)

۸۲- تلمیح به کاررفته در بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.

با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

پاسخ

۷۲- مفعول / فعل «داشتن» نیاز به مفعول دارد: دلم چه چیز را نداشت؟ - غم را ۷۳- آزادی: مضاف‌الیه / خویش: مضاف‌الیه

۷۴- جامه‌ای که او بهر وطن غرقه به خون نشود ۷۵- غزل اجتماعی ۷۶- گزینه ب (عارف قزوینی)

۷۷- تضاد (آباد و ویران) ۷۸- جامعه (مجاز از مردم جامعه) ۷۹- کنایه (افتادن نام از قلم: کنایه از فراموش شدن)

۸۰- تلمیح ۸۱- مرغ اسیر / مجاز از شاعر

۸۲- در این بیت به زندگی پادشاه اساطیری ایران، جمشید، اشاره شده است که جام جهان‌بینی داشت و در آن احوال جهان را می‌دید.

قلمرو فکری

معنی شعر

۸۳- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

- ۱- در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت (دی ۱۴۰۲)
 ۲- با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت (خرداد ۱۴۰۲)
 ۳- فکری ای هموطنان، در ره آزادی خویش بنمایید که هرکس نکند، مثل من است (خرداد ۱۴۰۱)
 ۴- ناله مرغ اسیر این‌همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس همچو من است (شهریور ۱۴۰۰)

درک مطلب

۸۴- بیت «نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون؟ / به تخت مصرم اما جای در بیت‌الحرّز دارم» به کدام داستان اشاره دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)

۸۵- شاعر در بیت زیر، به بیدادگری کدام پادشاه اشاره دارد؟ (خرداد ۱۴۰۲)
 آن کسی را که در این مَلک، سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است

۸۶- در مصراع دوم بیت زیر، شاعر به چه کسانی اشاره می‌کند؟ (خارج ۱۴۰۲)
 همّت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طُرف چمن است

۸۷- سروده زیر را می‌توان نمایانگر کدام صفت برجسته گوینده آن دانست؟ (شهریور ۱۴۰۱)
 با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

۸۸- شاعر در بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت»، ادامه حیات ملت‌ها را در گرو چه موضوعی می‌داند؟ (دی ۱۴۰۱)

۸۹- بیت «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الحرّز است» بر چه مفهومی تأکید دارد؟ (دی ۱۴۰۰)

۹۰- با توجه به بیت «در پیشگاه اهل خرد نیست محترم / هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت»، در نظر خردمندان چه کسی محترم است؟ (خرداد ۹۹)

۹۱- در بیت «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است»، شاعر به چه مضمونی تأکید دارد؟ (دی ۹۸)

پاسخ

- ۸۳- ۱- در گذر روزگار، ملتی که نویسنده و شاعر نداشته باشد، فراموش می‌شود.
 ۲- با آنکه جیبم از مال و جامم از شراب، خالی است (تهیدست هستم)، اما آسایشی دارم که جمشید نیز آن را نداشت.
 ۳- ای هم‌میهنان، برای آزادی خویش چاره‌ای بیندیشید. هرکس در پی چاره نباشد با من زندانی تفاوتی ندارد.
 ۴- ناله‌ها و شعرهای غم‌انگیز من شاعر برای دوری از وطن است و شیوه پرنده گرفتار نیز مثل من است که در دوری از وطن می‌نالد.
 ۸۴- ۸۴- داستان یوسف (ع) ۸۵- محمدعلی شاه قاجار ۸۶- دوستان شاعر که آزاد هستند و می‌توانند برای رهایی او اقدامی کنند.
 ۸۷- ۸۷- بلندنظری یا مناعت طبع یا قناعت ۸۸- داشتن مردم صاحب‌قلم (نویسندگان و شاعران)
 ۸۹- ۸۹- مبارزه با سلطه بیگانگان (بیگانه‌ستیزی) ۹۰- کسی که به افکار جامعه احترام بگذارد.
 ۹۱- ۹۱- میهن‌دوستی یا جانفشانی در راه وطن، وطن‌پرستی

دماوندیه

درس پنجم

روان خوانی: جاسوسی که الاغ بود

قلمرو زبانی

معنی واژه

۹۲ - کدام واژه جزو معانی کلمه مشخص شده نیست؟ (خرداد ۱۴۰۳)

بنشین به یکی کبود اورند (آونگ - سریر - اورنگ - تخت پادشاهی)

۹۳ - کدام یک از واژه‌های بیت زیر، مترادف واژه «سریر» است؟ (دی ۱۴۰۱)

«بدو گفت: بی تو نخواهم زمان نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان»

۹۴ - برای واژه مشخص شده مصراع «سریر ملک عطا داد کردگار تو را» یک برابر معنایی از بیت زیر، بیابید. (خرداد ۹۹)

برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

۹۵ - دو واژه مترادف در بیت زیر بیابید و معنای آن را بنویسید. (خارج ۹۸)

بگریای چو ازدهای گرز بهخروش چو شرزه شیر ارغند

املا

۹۶ - در بیت زیر، غلط املائی را مشخص کنید و شکل صحیح آن را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)

سریر مُلک، عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد

۹۷ - در بیت «بفکن ز پی این اساس تزویر / بگسل ز هم این نژاد و پیوند» یک واژه هم‌آوا بیابید. (خارج ۱۴۰۲)

۹۸ - املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (شهریور ۱۴۰۰)

تا واره‌ی از دم (سطوران / ستوران) وین مردم نحس دیو مانند

۹۹ - با توجه به بیت «بگریای چو ازدهای گرز / بهخروش چو شرزه شیر ارقند» به پرسش‌ها پاسخ دهید. (شهریور ۹۹)

الف) معنای واژه «بگریای» چیست؟ (ب) املای یک واژه، نادرست است، درست آن را بنویسید.

پاسخ

۹۲ - آونگ ۹۳ - اورنگ ۹۴ - اورند ۹۵ - شرزه و ارغند: خشمگین ۹۶ - سریر (غلط؛ سریر (درست)

۹۷ - اساس / اساس (بنیاد): هم‌آوا با اثاث (کالا) ۹۸ - ستوران / ستور (چهارپا): هم‌آوا با سطور (یک خط از نوشته‌ای)

۹۹ - الف) حمله کن (ب) ارقند (نادرست) / ارغند (درست)

دستور

۱۰۰- با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 «تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس‌افکند»
 الف) نقش دستوری واژه مشخص شده را بنویسید. (ب) یک ترکیب اضافی بیابید.

۱۰۱- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده شده را تعیین کنید.
 «ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند بگرای چو ازدهای گرز»
 الف) در گروه اسمی «شرزه شیر ارغند» واژه «شیر» هسته است.
 ب) ترکیب «مادر سرسپید» وصفی و ترکیب «سیاه‌بخت فرزند» اضافی است.

۱۰۲- با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 (۱) از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند
 (۲) ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند
 (۳) ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند
 الف) در بیت اول، نوع حذف، قرینه لفظی است یا معنایی؟
 ب) کاربرد معنایی فعل «شو» اسنادی است یا غیراسنادی؟
 ج) یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید.
 د) هسته گروه اسمی «این پند سیاه‌بخت فرزند» را تعیین کنید.

۱۰۳- با توجه به بیت «تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهر دل‌بند» کدام گزینه نادرست است؟ (دی ۱۴۰۱)
 الف) نقش دستوری ضمیر پیوسته «ت» مفعول است.
 ب) یک ترکیب وصفی و دو ترکیب اضافی وجود دارد.
 پ) زمان فعل «بنهفته‌ای» ماضی نقلی است.
 ت) بیت، یک جمله مرکب غیرساده است.

۱۰۴- در بیت زیر، ترکیب‌های اضافی را پیدا کنید و بنویسید.
 «زین بی‌خردان سفله بستان داد دل مردم خردمند»

۱۰۵- در بیت زیر، کدام فعل حذف شده است؟ نوع حذف را بنویسید.
 «گر آتش دل نهفته داری سوزد جانت، به جانت سوگند»

پاسخ

۱۰۰- الف) مسند (ی = هستی) ب) مشت روزگار / گردش قرن‌ها ۱۰۱- الف) درست ب) نادرست

۱۰۲- الف) معنایی (حذف فعل «داری» در پایان هر دو مصراع) ب) غیراسنادی (برو) ج) ضربتی چند د) پند، (یادآوری: گروه اسمی فقط یک هسته دارد)

۱۰۳- گزینه الف نادرست است: «ت» نقش مضاف‌الیه دارد (روی تو را نبیند) / ترکیب وصفی: چهر دل‌بند / ترکیب اضافی: چشم بشر، رویت

۱۰۴- داد دل / دل مردم ۱۰۵- حذف فعل «می‌خورم» بعد از «سوگند» به قرینه معنایی

قلمرو فکری

معنی شعر

۱۱۴- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

- ۱- پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان، شنو یکی پند
(خرداد ۱۴۰۳)
- ۲- برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند
(شهریور ۱۴۰۱)
- ۳- برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند
(دی ۱۴۰۰)

درک مطلب

- ۱۱۵- در بیت زیر مقصود شاعر از «کمر بند آهنین» چیست؟
از سیم به سر یکی کُله خود ز آهن به میان یکی کمر بند
(خرداد ۱۴۰۳)
- ۱۱۶- با توجه به شعر «دماوندیه»، منظور از بخش‌های مشخص شده در بیت‌های زیر چیست؟
پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند
گر آتش دل نهفته داری سوزد جانت به جانت سوگند
(خرداد ۱۴۰۰)
- ۱۱۷- تأکید شاعر در مصراع «بنشین به یکی کبود اورنگ» چیست؟
(خارج ۱۴۰۰)
- ۱۱۸- چرا شاعر خطاب به «دماوند» چنین می‌گوید؟
تو قلب فسرده زمینی از درد، ورم نموده یک چند
(خارج ۱۴۰۱)

پاسخ

- ۱۱۴- ۱- خشم خود را پنهان نکن و از این شاعر آزار دیده این نصیحت را گوش کن.
۲- این روسری سفید (برف) را از سرت بردار. بر تخت پادشاهی بنشین. (قدرت را به دست بگیر)
۳- این ظلم حاکم را همچون خانه‌ای ویران کن؛ زیرا باید ظلم را از پایه و اساس از بین برد.
- ۱۱۵- سنگ‌ها و صخره‌های میانه کوه
- ۱۱۶- سوخته جان: شاعر (ملک الشعرا بهار)؛ آتش: خشم، اعتراض
- ۱۱۷- حکومت و قدرت را به دست بگیر
- ۱۱۸- می‌خواهد بی‌حرکی و سکوت مردم در مقابل استبداد را نشان دهد.

نی‌نامه

درس ششم

گنج حکمت: آفتاب جمال حق

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۱۹- معادل معنایی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (دی ۱۴۰۲)

(الف) دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را (ب) غنچه خاموش بلبل را به گفتار آورد

۱۲۰- با توجه به بیت زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید. (دی ۱۴۰۱)

نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید

۱۲۱- در بیت‌های زیر، تفاوت معنایی واژه «دستور» را بررسی کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

(الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور

(ب) تن ز جان و جان ز تن دستور نیست لیک کس را دید جان دستور نیست

۱۲۲- با توجه به بیت زیر برای واژه «مونس» یک معادل معنایی بنویسید. (دی ۹۸)

همچو نی زهری و تریاقی که دید؟ همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟

املا

۱۲۳- املاهای درست را از داخل کمانک بیابید.

۱- چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه (سور / صور) (دی ۱۴۰۱)

۲- (قصه / غصه) های عشق مجنون می‌کند. (خارج ۱۴۰۰)

۳- تن ز جان و جان ز تن (مستور / مسطور) نیست (دی ۹۹)

دستور

۱۲۴- در بیت زیر، وابسته و وابسته را مشخص کنید و نمودار پیکانی آن را رسم نمایید. (مرداد ۱۴۰۳)

«هرکسی کاو دور ماند از اصل خویش باز جوید روزگار وصل خویش»

۱۲۵- با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید. (دی ۱۴۰۲)

مکر او معکوس و او سرزیر شد روزگارش برد و روزش دیر شد

(الف) نهاد سومین جمله را مشخص کنید. (ب) «او» به ترتیب در نقش‌های و نهاد به کار رفته است.

(ج) نقش ضمیر پیوسته «ش» در «روزگارش برد»، است. (مفعول - مضاف‌الیه)

۱۲۶- در بیت «محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست» (شهریور ۱۴۰۱)

(الف) وابسته و وابسته را مشخص کنید. (ب) نوع وابسته و وابسته را بنویسید.

پاسخ

۱۱۹- (الف) خاموش کردن (ب) ساکت ۱۲۰- دوست، همدم، همراه ۱۲۱- (الف) مشاور و وزیر (ب) اجازه، رخصت

۱۲۲- دمساز / دمساز: مونس، همراه، درد آشنا ۱۲۳- ۱- سور / سور (جشن) هم‌آوا با صور (بوق، شیپور) ۲- قصه

۳- مستور / مستور (پوشیده، پنهان) هم‌آوا با مسطور (نوشته شده) ۱۲۴- روزگار وصل خویش : خویش: مضاف‌الیه مضاف‌الیه

۱۲۵- (الف) نهاد محذوف (او) (ب) مضاف‌الیه (مکر او) (ج) مضاف‌الیه (روزگار او) ۱۲۶- (الف) این (ب) صفت مضاف‌الیه

۱۲۷- در متن «چون حق تعالی بنده‌ای را گزید و مستغرق خود گردانید، هر که دامن او را بگیرد و از او حاجت طلبد، بی‌آنک آن بزرگ، نزد حق یاد کند و عرضه دهد، حق، آن را برآرد.»
(دی ۱۴۰۱)
الف) فعل «بگیرد» ماضی التزامی است یا مضارع التزامی؟ (ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.

۱۲۸- نقش دستوری هریک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
(شهریور ۱۴۰۰)
۱- کز نیستان تا مرا ببریده‌اند در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند
۲- هرکسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من
(دی ۹۹)

قلمرو ادبی

۱۲۹- جای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.
(خرداد ۱۴۰۳)
واژه‌های مشخص شده در بیت «نی، حریف هر که از یاری برید / پرده‌هایش، پرده‌های ما درید» آرایه ادبی دارند.

۱۳۰- جای خالی عبارت زیر را، به درستی، پر کنید.
(خرداد ۱۴۰۲)
کاربرد واژگان قافیه در بیت زیر، سبب خلق آرایه ادبی «.....» شده است.
آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد، نیست باد

۱۳۱- آرایه مناسب بیت زیر را برگزینید.
(خرداد ۱۴۰۲)
زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست (تشخیص / متناقض نما)

۱۳۲- آرایه ادبی مناسب با این بیت را در برابر آن بنویسید.
(خرداد ۱۴۰۲)
آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد (حسن تعلیل / ایهام)

۱۳۳- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(شهریور ۱۴۰۲)
محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست (اسلوب معادله / تلمیح)

۱۳۴- آرایه مشترک دو بیت زیر، «حسن تعلیل» است یا «اسلوب معادله»؟ یک دلیل ذکر کنید.
(خارج ۱۴۰۲)
الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس
ب) سعدی از سرزنش غیر نترسد هیئات غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را؟

۱۳۵- آرایه مشترک ابیات زیر اسلوب معادله است یا حسن تعلیل؟
(دی ۱۴۰۲)
الف) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را دزد دانا می‌کشد اول، چراغ خانه را
ب) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست

۱۳۶- مفهوم نمادین واژه مشخص شده را بنویسید.
(دی ۱۴۰۰)
بشنو این نی چون شکایت می‌کند

پاسخ

۱۲۷- الف) مضارع التزامی ب) مسند، نهاد ۱۲۸- ۱- نیستان: متمم / مرد و زن: نهاد ۲- یار: مسند / اسرار: مفعول
۱۲۹- جناس همسان (تام) ۱۳۰- جناس همسان (تام) ۱۳۱- تشخیص ۱۳۲- حسن تعلیل ۱۳۳- اسلوب معادله
۱۳۴- اسلوب معادله ۱۳۵- اسلوب معادله / هر دو مصراع آن‌ها، استقلال معنایی و نحوی دارند و یکی از طرفین، مصداقی برای مفهوم طرف دیگر است. ۱۳۶- انسان کامل، عارف کامل، مولانا

قلمرو فکری

معنی شعر

۱۳۷- معنی موارد زیر را به نثر روان بنویسید.

- ۱- نی حدیث راه پر خون می کند (خرداد ۱۴۰۳)
 ۲- هر که بی‌روزی است روزش دیر شد (شهریور ۱۴۰۲)
 ۳- تن ز جان و جان ز تن مستور نیست / لیک کس را دید جان دستور نیست (خارج ۱۴۰۲)
 ۴- سینه خواهم شرحه شرحه از فراق (خرداد ۱۴۰۰)
 ۵- هر کسی از ظن خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من (دی ۱۴۰۰)

درک مطلب

۱۳۸- مفهوم بیت زیر از کدام گزینه دریافت می‌شود؟

(مرداد ۱۴۰۳)

در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز / هر کسی بر حسب فکر گمانی دارد
 الف) هر کسی از ظن خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من
 ب) سر من از ناله من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست

(خرداد ۱۴۰۲)

۱۳۹- مولانا در بیت زیر، چه کسانی را سزاوار همراهی «عارف» دانسته‌است؟

نی حریف هر که از یاری برید / پرده‌هایش پرده‌های ما درید

(خرداد ۱۴۰۲)

۱۴۰- شاعر در بیت زیر، شنونده را برای بهره بردن از سخنان گوینده، به چه چیزی فراخوانده‌است؟

مستمع، صاحب‌سخن را بر سر کار آورد / غنچه خاموش، بلبل را به گفتار آورد

(شهریور ۱۴۰۲)

۱۴۱- درستی و نادرستی مورد زیر را مشخص کنید.

بیت «نی حدیث راه پر خون می کند / قصه‌های عشق مجنون می‌کند»، به مفهوم «دشواری و پر خون بودن راه عشق» اشاره دارد.
 درست / نادرست

پاسخ

- ۱۳۷- ۱- نی (انسان کامل / مولانا) داستان راه دشوار عشق را بیان می‌کند.
 ۲- هر کس از عشق بی‌بهره باشد، روزگارش تباہ می‌شود.
 ۳- جسم از روح و روح از جسم پوشیده نیست اما توانایی دیدن جان به هیچ چشمی داده نشده‌است.
 ۴- دلی می‌خواهم که از درد جدایی پاره‌پاره شده باشد. (محرمی می‌خواهم که سختی جدایی کشیده باشد).
 ۵- هر کسی از دیدگاه خودش با عارف همراه می‌شود و حال درون او را درک نمی‌کند.
 ۱۳۸- الف) هر کس توانایی درک حقایق عشق را ندارد) ۱۳۹- هجران کشیده‌ها یا کسانی که از معشوق دور مانده‌اند.
 ۱۴۰- سکوت ۱۴۱- درست

۱۴۲- دریافت خود را از بیت «هرکسی کاو دور ماند از اصل خویش / باز جوید روزگار وصل خویش» بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)

۱۴۳- مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید. (خرداد ۱۴۰۰)

هرکه جز ماهی، ز آبش سیر شد هرکه بی‌روزی است، روزش دیر شد

۱۴۴- مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید. (خرداد ۹۹)

الف) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق

ب) نی، حریف هرکه از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید

۱۴۵- با توجه به بیت «هرکه جز ماهی ز آبش سیر شد / هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد»: (دی ۱۴۰۲)

الف) مفهوم واژه «سیر» را بنویسید.

ب) در مصراع دوم، مقصود از «روزی» است که با واژه در مصراع اول، مفهوم یکسان دارد

۱۴۶- مفهوم کدام بیت بیانگر این موضوع است که «ظاهر انسان بیانگر احوال درونی اوست»? (خرداد ۹۸)

الف) هرکسی از ظنّ خود شد یار من از درون من نجست اسرار من

ب) سرّ من از ناله من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست

 پاسخ

۱۴۲- به مفهوم «میل بازگشت به اصل و ریشه خود» اشاره شده

۱۴۳- اشتیاق پایان‌ناپذیر عاشق

۱۴۴- مفهوم مشترک: حال عاشق و عارف را کسی درک می‌کند که درد عشق کشیده باشد.

۱۴۵- الف) سیر: بیزار، خسته، اشباع ب) عشق - آب

۱۴۶- گزینه ب

در حقیقت عشق / سودای عشق

درس هفتم

شعرخوانی: صبح ستاره باران

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۴۷- کدام معنی از واژه «سامان» در مصراع «با جان بودن به عشق در سامان نیست.» بر نمی آید؟ (خرداد ۱۴۰۲)
الف) امکان ب) درخور پ) مصلحت ت) میسر

۱۴۸- مترادف «درخور» را در کدام گزینه می یابید؟ (دی ۱۴۰۱)
الف) با جان بودن به عشق در سامان نیست ب) بفکن ز پی این اساس تزویر
ج) سریر ملک، عطا داد کردگار تو را د) آن خضر که فرخنده پی اش نام نهادند

املا

۱۴۹- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. (دی ۹۹)
«پس عشق از بحر این معنی، فرض راه آمد.»

دستور

۱۵۰- الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» در کدام گزینه دیده نمی شود؟ (مرداد ۱۴۰۳)
الف) عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می بیند. ب) گل آبی، گل سرخ کشورم مرا می خواند.
ج) همواره عشق قدیم را موضوع صحیفه شعر خود می گرداند. د) محبت چون به غایت رسد آن را عشق خوانند.

۱۵۱- در بیت زیر نوع حذف فعل (قرینه لفظی / معنایی) را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۲)
ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز کاین گونه فرصت از کف دادند بی شماران

۱۵۲- در عبارت زیر نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید. (شهریور ۱۴۰۲)
«آنگاه که آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.»

۱۵۳- با توجه به متن زیر درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. (خارج ۱۴۰۲)
«عشق، بنده را به خدا برساند؛ پس عشق از بهر این معنی، فرض راه آمد.»
الف) واژه «معنی» در نقش دستوری «مضاف الیه» به کار رفته است.
ب) جمله پایانی براساس الگوی «نهاد + مسند + فعل اسنادی» ساخته شده است.

درست	نادرست
درست	نادرست

پاسخ

۱۴۷- پ ۱۴۸- گزینه الف (سامان) ۱۴۹- از بهر (بهر هم آوا با بحر)

۱۵۰- گزینه ب («م» در مرا: مفعول) / در گزینه الف، معشوق: مفعول، جوان: مسند / در گزینه ج، عشق قدیم: مفعول، موضوع: مسند /
در گزینه د، آن: مفعول، عشق: مسند ۱۵۱- معنایی (ای جویبار جاری! [با تو هستم]) ۱۵۲- مسند - مفعول ۱۵۳- الف) نادرست /
معنی: متمم / از بهر: حرف اضافه / ب) درست («آمد» به معنی «شد»، فعل اسنادی است. عشق: نهاد / فرض: مسند)

۱۵۴- در همهٔ گزینه‌ها به جز جمله‌ای با الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» دیده می‌شود. (خرداد ۱۴۰۱)

۱) محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. ۲) به عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایهٔ نردبان نسازد. ۳) همواره عشق قدیم را موضوع صحیفهٔ شعر خود می‌گرداند. ۴) آتش عشق او را چنان گرداند که همهٔ جهان، آتش بیند.

۱۵۵- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را در جملهٔ زیر بنویسید. (شهریور ۱۴۰۱)

«او بندهٔ خود را عشق خود کند، آنگاه بر بنده عاشق باشد و بنده را گوید: تو عاشق و محبِ مایی.»

۱۵۶- در نوشتهٔ «عشق، او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند»، واژهٔ «چنان» با کدام واژه نقش دستوری یکسانی دارد؟ (دی ۱۴۰۱)

۱۵۷- نوع حذف در مصراع نخست بیت زیر، به قرینهٔ لفظی است یا معنایی؟ (دی ۱۴۰۱)

«آیینۀ نگاهت، پیوند صبح و ساحل / لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره‌باران»

۱۵۸- در نوشتهٔ «بدان که از جمله نام‌های حُسن یکی «جمال» است و یکی «کمال» و هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی طالب کمال‌اند و هیچ‌کس نبینی که او را به جمال میلی نباشد». (خارج ۱۴۰۱)

الف) یک مورد حذف فعل بیابید و بنویسید. ب) مرجع ضمیر «او» را تعیین کنید.

۱۵۹- در نوشتهٔ زیر، نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را تعیین کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

پروانه قوت از عشق آتش خورد و همهٔ جهان، آتش بیند.

۱۶۰- هریک از الگوهای زیر، با کدام جمله در ردیف مقابل مطابقت دارد؟ (یک جمله اضافی است) (خرداد ۱۴۰۰)

الف - نهاد + مسند + فعل
۱- برخی عاشق را دیوانه می‌پندارند.
ب- نهاد + مفعول + مسند + فعل
۲- مردم به او دهقان فداکار می‌گفتند.
۳- عاشقان کشتگان معشوق‌اند.

 پاسخ

۱۵۴- گزینهٔ ۲
۱۵۵- عاشق: مسند / بنده: متمم (را: حرف اضافه به معنی «به»: به بنده گوید)
۱۵۶- آتش / هردو نقش مسند دارند ۱۵۷- معنایی (فعل «است» از پایان هر دو مصراع به قرینهٔ معنایی حذف شده است)
۱۵۸- الف) حذف فعل «است»، و یکی کمال [است] ب) هیچ‌کس ۱۵۹- قوت: مفعول / آتش: مسند
۱۶۰- الف) ۳ ب) ۱

قلمرو ادبی

۱۶۱- واژه‌های مشخص‌شده در دو جمله زیر خلق‌کننده کدام آرایه ادبی مشترک هستند؟
(الف) بدان که از جمله نام‌های حُسن یکی «جمال» است و یکی «کمال».
(ب) بی آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد.

۱۶۲- کدام آرایه در بیت زیر دیده می‌شود؟
در عالم پیر هر کجا برنایی است عاشق بادا که عشق خوش سودایی است
(۱) ایهام (۲) اغراق (۳) حسن تعلیل (۴) اسلوب معادله

شعر حفظی

۱۶۳- مصراع نخست بیت زیر را مرتب کنید.
از - باران - برگ - در - مهربان‌تر - ای - بوسه‌های
بیداری ستاره، در چشم جویباران

۱۶۴- مصراع دیگر هریک از بیت‌های زیر را بنویسید.
(الف) دیوار زندگی را زین‌گونه یادگاران
(ب) وین نغمه محبت بعد از من و تو ماند

۱۶۵- کدام گزینه، بیت «باز آ که در هوایت خاموشی جنونم» را کامل می‌کند؟
(الف) ای مهربان‌تر از برگ در بوسه‌های باران (ب) بیداری ستاره، در چشم جویباران
(ج) لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره‌باران (د) فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران

قلمرو فکری

معنی نثر

۱۶۶- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.
۱- حیات از عشق می‌شناس و ممات بی عشق می‌یاب.
۲- در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد و ترک خود بکند.
۳- وصول به حسن ممکن نشود الا به واسطه عشق.
۴- عشق، هرکسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند و به هر دیده روی ننماید.

پاسخ

۱۶۱- سجع ۱۶۲- گزینه ۱ / سودا: ایهام دارد: ۱- خیال و دیوانگی ۲- معامله، تجارت ۱۶۳- ای مهربان‌تر از برگ در بوسه‌های باران
۱۶۴- (الف) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند (ب) تا در زمانه باقی‌ست آواز باد و باران ۱۶۵- د
۱۶۶- ۱- زندگی را حاصل عشق بدان و مرگ را در عاشق نبودن، جست‌وجو کن.
۲- کسی می‌تواند در راه عشق قدم بگذارد (عاشق شود) که به تعلقات ظاهری بی‌توجه باشد و از خود بگذرد. (ترک تعلقات دنیوی)
۳- رسیدن به زیبایی، تنها به وسیله عشق امکان‌پذیر است.
۴- عشق هرکسی را نمی‌پذیرد و در هر جایی ساکن نمی‌شود و به هر شخصی چهره نشان نمی‌دهد.

درک مطلب

۱۶۷- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

(دی ۱۴۰۲)

محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. عشق خاص‌تر از محبت است و محبت خاص‌تر از معرفت است.

به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.

الف) سهروردی، شرط دست‌یابی به عالم عشق را چه می‌داند؟

ب) از نظر نویسنده، نهایت محبت چه نام دارد؟

(شهریور ۱۴۰۲)

۱۶۸- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.

لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست

الف) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع

در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ‌وتاب هست

ب) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را

۱۶۹- مفهوم کدام بیت با عبارت «وصول به حُسن ممکن نشود، آلا به واسطه عشق و عشق هر کس را به خود راه ندهد.»

(خرداد ۱۴۰۱)

یکسان است؟

۱) بیم آن است کز غم عشقت سر برآرد دلم به شیدایی

۲) من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو

۳) بی عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟ یعنی اگر نباشی کار دلم تمام است

۴) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ‌وتاب هست

(دی ۱۴۰۱)

۱۷۰- با توجه به متن زیر، چرا عین‌القضات همدانی، عشق‌ورزی را در عرفان واجب دانسته است؟

«ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است و لابد هر چه به واسطه آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان.»

عشق، بنده را به خدا برساند؛ پس عشق از بهر این معنی، فرض راه آمد.»

(شهریور ۱۴۰۱)

۱۷۱- شاعر در بیت زیر، کدام صفت را برای هم‌نشینی با معشوق ضروری می‌داند؟

«صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست»

۱۷۲- بیت‌های داده‌شده در ردیف ۱ و ۲، یک مفهوم مشترک دارند. آن مفهوم را از گزینه الف و ب انتخاب کنید. (خرداد ۱۴۰۰)

۱- من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو

۲- در عشق کسی قدم نهد کش جان نیست با جان بودن در عشق به سامان نیست

الف) فردپذیر بودن عشق و رد دوگانگی ب) ترک دلبستگی‌ها در راه عشق

(شهریور ۹۸)

۱۷۳- عبارت «حیات از عشق می‌شناس و ممات بی‌عشق می‌یاب.» چه چیز را سبب زندگی می‌داند؟

پاسخ

۱۶۷- الف) ساختن دو نردبان از معرفت و محبت ب) عشق

۱۶۸- تحمل سختی‌ها و دشواری‌های راه عشق / شایسته عشق بودن عاشقان دل‌سوخته / فقط عاشقان واقعی به حریم حسن معشوق

راه می‌یابند. ۱۶۹- گزینه ۴ ۱۷۰- زیرا عشق را واسطه رسیدن به خدا می‌داند

۱۷۱- صبوری ۱۷۲- ب ۱۷۳- عشق

درس هشتم

از پاریز تا پاریس

گنج حکمت: سه مرکب زندگی

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۷۴- واژه «طاق» در جمله «دیوارهای کهن روم که هنوز طاق ضربی دروازه‌های آن باقی است.» با همین واژه در کدام مصراع هم‌معنی است؟

الف) طاق‌پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف (ب) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است

املا

۱۷۵- در هریک از عبارات زیر، املاي واژه‌ای نادرست است؛ شکل درست آن را بنویسید.

الف) هنگام چریق آفتاب کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم. (شهریور ۱۴۰۱)
 ب) از بیم عقرب جرّاره دموکراسی قرن بیستم به مار قاشیه حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد. (دی ۹۸)

۱۷۶- املاي درست هر واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) پیرمرد از داخل (کاذیه / کازیه) روی میز، یک پاکت کهنه را برداشت. (خارج ۱۴۰۰)
 ب) جزیره‌های کوچک و بزرگ، مثل وصله‌های رنگارنگ بر (طیلسان / تیلسان) آبی مدیترانه دوخته شده‌است. (خرداد ۹۹)

دستور

۱۷۷- در عبارت «رم پایتخت ایتالیا شهری است قدیمی، دیوارهای قطور و باروهای دودخورده آن به زبان حال بازگو می‌کند که روزگاری از فراز همین برج‌ها، فرمان به سواحل دریای سیاه داده می‌شده.» موارد خواسته‌شده را بیابید.

الف) بدل: (ب) معطوف: (مرداد ۱۴۰۳)

۱۷۸- نمودار گروه اسمی «دو تخته فرش» را رسم کنید و نوع وابسته و وابسته را در آن تعیین کنید. (خرداد ۱۴۰۱)

۱۷۹- در عبارت «بعد از خواندن این مطلب، متوجه شدم که دنیا عجیب فراموشکار است! بیست‌سی سال پیش چه کارها کرده!»

الف) نوع وابسته و وابسته را بنویسید. (ب) نمودار گروه اسمی را که در آن وابسته و وابسته آمده، رسم کنید.

پاسخ

۱۷۴- گزینه ب / (طاق: خمیدگی و قوسی‌شکل بودن) ۱۷۵- الف) چریغ (ب) غاشیه ۱۷۶- الف) کازیه (ب) طیلسان
 ۱۷۷- بدل: پایتخت ایتالیا بدل از رم / معطوف: باروهای دودخورده ۱۷۸- دو تخته فرش - نوع وابسته و وابسته: ممیز

۱۷۹- الف) صفت مضاف‌الیه (ب) خواندن این مطلب

- ۱۸۰- با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(دی ۱۴۰۰)
«خاکی است که رنگین شده از خون ضعیفان این ملک که بغداد و ری‌اش نام نهادند»
الف) نقش دستوری واژه «بغداد» چیست؟
ب) یک ترکیب اضافی در بیت بیابید و بنویسید.
ج) یک پیوند وابسته‌ساز در بیت بیابید و بنویسید.
- ۱۸۱- در هریک از گروه‌های اسمی زیر، نوع وابسته و وابسته را تعیین کنید.
(شهریور ۱۴۰۰)
الف) سه دست لباس ایرانی ب) رنگ سبز چمنی ج) دامنه کوه‌های شمالی
- ۱۸۲- در هریک از موارد زیر، نوع وابسته و وابسته را تعیین کنید.
(خرداد ۱۴۰۰)
الف) متوجه شدم که قدرت قلم نویسنده تا چه حد بوده‌است.
ب) این جا می‌توان چند حلقه چاه عمیق زد.
- ۱۸۳- با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(خرداد ۹۹)
صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند
الف) بیت را از شیوه «بلاغی» به شیوه «عادی» برگردانید.
ب) «واو» ربط (پیوند) در کدام مصراع این بیت به کار رفته‌است؟
- ۱۸۴- در عبارت زیر، هسته گروه اسمی مشخص شده، نوع وابسته و وابسته و یک نقش تبعی تعیین کنید.
(دی ۹۸)
«معلم کلاس سوم به یاد گذشته‌ها و خاطرات پاریز، نامه را برایم نوشته بود.»
- ۱۸۵- در عبارت زیر، کدام واژه «ممیز» است؟
(خارج ۹۸)
«به من سفارش شد که بردن سیصد هزار تومان پول تا تهران همراه یک محصل، خطرناک است.»

- ۱۸۰- الف) مسند ب) خون ضعیفان ج) که
۱۸۱- الف) دست: ممیز ب- چمنی: صفت ج) شمالی: صفت مضاف‌الیه
۱۸۲- الف) نویسنده: مضاف‌الیه ب) حلقه: ممیز
۱۸۳- الف) یک چوب، صد تیغ جفا بر سر و تن دید تا از خویش تهی شد و آن را نی نامیدند. ب) مصراع دوم
۱۸۴- هسته: معلم / وابسته و وابسته: سوم (صفت مضاف‌الیه) / معطوف: خاطرات
۱۸۵- تومان

قلمرو ادبی

۱۸۶- جای خالی را با واژه مناسب پر کنید.

(خرداد ۱۴۰۳)

در جمله «با راه آهن به بروکسل، پایتخت بلژیک رفتیم.»، واژه مشخص شده آرایه دارد

۱۸۷- قسمت مشخص شده در عبارت زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است؟

(مرداد ۱۴۰۳)

«از بیم عقرب جرّاره دموکراسی قرن بیستم به مار غاشیه حکومت سرهنگها پناه ببرد.»

۱۸۸- در مصراع اول بیت زیر، مشبه و مشبه به را مشخص کنید.

(خارج ۱۴۰۱)

صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب / تا شد تهی از خویش و نیاش نام نهادند

۱۸۹- در بیت زیر، آرایه درست را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

(خرداد ۱۴۰۰)

صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب / تا شد تهی از خویش و نیاش نام نهادند (تشخیص / تضمین)

قلمرو فکری

معنی نثر

۱۹۰- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

۱- هنگام چریغ آفتاب، کنار قنات حسنی اتراق می کردیم.

(مرداد ۱۴۰۳)

۲- چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه بنویسم!

(خرداد ۱۴۰۱)

۳- امپراتوری های بزرگ هم مانند آدم های ثروتمند، معمولاً از سوءهاضمه می میرند.

(خرداد ۱۴۰۰)

درک مطلب

۱۹۱- «ضرورت توسّل به مرشد و مراد» از مفهوم کدام بیت برمی آید؟

(خرداد ۱۴۰۲)

الف) در عالم پیر هر کجا برنایی است / عاشق بادا که عشق خوش سودایی است
ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده پیاش نام نهادند

۱۹۲- مراد از «سر پر زدن» در عبارت «به قول بیرجندی ها، در این دو شهر، تنها، یک سرپری زدیم» چیست؟

(شهریور ۱۴۰۱)

پاسخ

۱۸۶- مجاز (راه آهن مجاز از قطار) ۱۸۷- تشبیه (دموکراسی: مشبه / عقرب جرّاره: مشبه به)

۱۸۸- مشبه: جفا / مشبه به: تیغ ۱۸۹- تشخیص («سر و تن داشتن» و «جفا دیدن» برای چوب: تشخیص)

۱۹۰- ۱- هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می کردیم.

۲- بعید نیست که به زودی خاطرات سفر ماه را هم بنویسم.

۳- حکومت های بزرگ هم مانند انسان های ثروتمند و پرخور از زیاده خواهی نابود می شوند.

۱۹۱- ب ۱۹۲- توقف کوتاه

۱۹۳- با توجه به متن «آخرین چراغ امپراتوری را موسولینی روشن کرد اما می دانیم که دولت مستعجل بود. چه خوش گفته‌اند که امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند، معمولاً از سوءهاضمه می‌میرند.» به پرسش‌ها پاسخ دهید. (دی ۱۴۰۱)
الف) نویسنده چه چیزی را زودگذر و شتابنده می‌داند؟ ب) دلیل نابودی حکومت‌های بزرگ چیست؟

۱۹۴- نویسنده در عبارت زیر به فرمان‌برداری ساکنان «کرانه‌های فرات» از کدام حکومت اشاره می‌کند؟ (دی ۱۴۰۱)
«کرانه‌های فرات، خط از کرانه رود تیبر می‌خواندند.»

۱۹۵- بیت «راستی خاتم فیروزه بواسحاقی / خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود.» چه مفهوم مشترکی با نوشته زیر دارد؟ (شهریور ۱۴۰۰)
«آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد که چند صبحی تا حبشه و قلب آفریقا نیز پیش راند اما همه می‌دانیم که دولت مستعجل بود.»

۱۹۶- عبارت زیر، یادآور کدام مثل است؟ (شهریور ۱۴۰۰)
از بیم عقرب جرّاء دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیة حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد

۱۹۷- بیت زیر بر چه مفهومی تأکید دارد؟ (خارج ۹۸)
«آیین طریق از نفس پیر مغان یافت آن خضر که فرخنده‌پیش نام نهادند»

 پاسخ

۱۹۳- امپراتوری روم (قدرت) ب) حرص و زیاده‌خواهی

۱۹۴- روم

۱۹۵- زودگذر و ناپایدار بودن قدرت

۱۹۶- از چاله به چاه افتادن، از بد به بدتر پناه بردن یا هر ضرب‌المثل معادل و درست دیگر

۱۹۷- دعا و همدمی پیر طریقت، سبب دستیابی به معرفت و کمال است.

کویر

درس نهم

روان خوانی: بوی جوی مولیان

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۹۸- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
باز زین و برگ را بر گرده کهرها و گرندها نهادند.

۱۹۹- با توجه به عبارت زیر، برای ترکیب «حالت سرخوشی» یک معادل معنایی بیابید.
(خارج ۹۹)
«از آن همه زیبایی‌ها و نشئه‌های سرشار از شعر و خیال، محروم‌تر می‌شدم.»

املا

۲۰۰- املاي درست را از داخل کمانک برگزینید.
(الف) پس از او عموی بزرگم برجسته‌ترین شاگرد (حوزه / حوضه) ادیب بزرگ بود.
(ب) روز و شب با فخر و (مباحات / مباحات) به تصدیق می‌نگریست.
(ج) با دانشنامه حقوق (غزایی / قضایی) به سراغ دادگستری رفتم.
(خرداد ۱۴۰۲)
(دی ۱۴۰۲)
(خارج ۹۹)

۲۰۱- در عبارت زیر، املاي یک واژه نادرست است. آن را بیابید و درست آن را بنویسید.
(خرداد ۱۴۰۱)
پس از عزیمت رضاشاه، همه تبعیدی‌ها را شدند و به ایل و اشیره بازگشتند.

۲۰۲- در عبارات زیر، غلط‌های املاي را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید.
(الف) پس از گشت‌وگذار در گردشگاه آسمان، بر روی بام خانه، خسته از نشئه خوب آن اسرا به خواب رفتم.
(ب) آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر در صوم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد.
(خارج ۱۴۰۰)
(شهریور ۹۸)

دستور

۲۰۳- از بین چهار بخش مشخص شده در متن زیر، نقش‌های تبعی «معطوف» و «بدل» را بیابید.
(خرداد ۱۴۰۳)
تایستان وصال، نوازشگر می‌آمد و ما را از غربت زندان شهر به میهن آزاد و دامن‌گسترمان، کویر می‌برد در کویر گویی به مرز عالم دیگر نزدیکی. آسمان، تفرجگاه مردم کویر است.

۲۰۴- در کدام یک از گزینه‌های زیر، «صفت مضاف‌الیه» دیده می‌شود؟
(الف) جلد دوم کتاب بینوایان (ب) غرفه بلند آسمانش (ج) چشمه آبی سرد
(مرداد ۱۴۰۳)

پاسخ

- ۱۹۸- اسب یا استری که به رنگ سرخ تیره است. ۱۹۹- نشئه
- ۲۰۰- (الف) حوزه / حوزه (قلمرو، محدوده) هم‌آوا با حوزه (ناحیه‌ای که از آب یک رودخانه مشروب می‌شود: حوضه آبریز)
(ب) مباحات / (ج) قضایی / قضا (تقدیر، سرنوشت): هم‌آوا با غذا (خوراک) و غزا (جنگ)
- ۲۰۱- عشیره ۲۰۲- (الف) گشت‌وگذار: گشت‌وگذار / نشئه: نشئه (ب) صوم: صوم
- ۲۰۳- معطوف: دامن‌گسترمان / بدل: کویر (بدل از میهن آزاد) / ما: نقش مفعول دارد / تفرجگاه مردم کویر: نقش مسند دارد
- ۲۰۴- ج (سرد: صفت مضاف‌الیه)

- ۲۰۵- در جمله زیر، نوع «وابسته وابسته» را بنویسید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید.
(شهریور ۱۴۰۲)
- «نگاه‌های مردم آسفالت‌نشین، آن را کهکشان می‌بیند.»
- ۲۰۶- در کدام گزینه وابسته وابسته وجود ندارد؟
(خارج ۱۴۰۲)
- الف) یک چمن داغ ب) دموکراسی قرن بیستم ج) لباس سفید گلدار د) کلاس خیلی مرتب
- ۲۰۷- در گروه‌های اسمی زیر، یک قید صفت و یک صفت صفت بیابید.
(خارج ۱۴۰۱)
- الف) پیراهن سبز روشن ب) شرایط تقریباً ناپایدار
- ۲۰۸- نوع حذف را در عبارت زیر مشخص کنید.
(شهریور ۱۴۰۱)
- «زندگی، سخت آلوده است و انسان‌ماندن سخت دشوار.»
- ۲۰۹- نوع «واو» در عبارت «تابستان، امیدبخش و گرم می‌آمد و ما را از شهر به کویر می‌برد.»
(خارج ۱۴۰۰)
- ۲۱۰- نوع هریک از وابسته‌های وابسته را در گروه‌های اسمی زیر، بنویسید.
(دی ۱۴۰۰)
- الف) هوای نسبتاً پاک ب) هفت فرسخ راه ج) سموم سرد این عقل د) بانک اعتبارات ایران
- ۲۱۱- با توجه به جمله «بوی شیدر دوچین، هوا را عطرآگین ساخته‌است»، به سؤالات پاسخ دهید.
(خرداد ۹۹)
- الف) نقش دستوری واژه «عطرآگین» را بنویسید. ب) کدام واژه «صفت مضاف‌الیه» است؟
- ۲۱۲- در نوشته زیر، نوع وابسته وابسته مشخص شده را تعیین کنید.
(خرداد ۹۹)
- بر بالای آن، با خط بسیار روشن، دو سطر مطلب زیبا نوشته شده بود.
- ۲۱۳- در عبارت «مردی فیلسوف و فقیه به این ده آمد تا عمر را بگذارد»، کدام واژه نقش تبعی دارد؟
(خارج ۹۸)

- ۲۰۵- آسفالت‌نشین: صفت مضاف‌الیه: نگاه‌های مردم آسفالت‌نشین
- ۲۰۶- گزینه ج / سایر گزینه‌ها: الف) چمن ← ممیز / ب) بیستم ← صفت مضاف‌الیه / د) خیلی ← قید صفت
- ۲۰۷- الف) روشن: صفت صفت ب) تقریباً: قید صفت ۲۰۸- حذف به قرینه لفظی: سخت دشوار [است]
- ۲۰۹- واو (اول): عطف / واو (دوم): ربط
- ۲۱۰- الف) نسبتاً: قید صفت ب) فرسخ: ممیز ج) این: صفت مضاف‌الیه د) ایران: مضاف‌الیه مضاف‌الیه
- ۲۱۱- الف) مسند ب) دوچین ۲۱۲- بسیار: قید صفت / سطر: ممیز
- ۲۱۳- فقیه: نقش تبعی معطوف

(شهریور ۹۹)

۲۱۴- با توجه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«برف کوه هنوز آب نشده است. گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است. نامه برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی.»

الف) ساختار دستوری کدام جمله مطابق با الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» است؟

ب) نوع «واو»، بین واژه‌های «شعر و چنگ» ربط است یا عطف؟

ج) زمان فعل «نشده است» ماضی نقلی است یا التزامی؟

د) در این عبارت، حذف فعل به قرینه لفظی است یا معنایی؟

قلمرو ادبی

(خرداد ۱۴۰۳)

۲۱۵- جای خالی را با واژه مناسب پر کنید.

در عبارت «در آن هنگام که بهار حیات علمی و اجتماعی‌اش فرارسیده بود، ناگهان منقلب شده»، واژه مشابه است.

(دی ۱۴۰۱)

۲۱۶- در نوشته زیر، مفهوم کنایی قسمت‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.

«بعد از حکیم اسرار، همه چشم‌ها به او بود که حوزه حکمت را او گرم نگاه دارد.»

(شهریور ۹۸)

۲۱۷- در تشبیه مشخص شده عبارت زیر، «مشبه» کدام است؟

«آسمان کویر، این نخلستان خاموش و پرمهتابی که هرگاه مشت خونین و بی تاب قلبم را در زیر باران‌های غیبی سکوتش می‌گیرم.»

(دی ۹۸)

۲۱۸- با توجه به نوشته زیر، در کدام یک از ترکیب‌های مشخص شده، آرایه استعاره وجود دارد؟

«آن شب نیز ماه با تلاؤ پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند.»

قلمرو فکری

معنی نثر

۲۱۹- معنی عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

(دی ۱۴۰۱)

۱- پامان به ده باز نشده بود و در شهر دست‌وپاگیر نشده بودیم.

(شهریور ۱۴۰۱)

۲- از شنیدن اسم شهر، قند در دلم آب می‌شد.

(خرداد ۱۴۰۰)

۳- مزینان را بر انگاره عشق آبادش ساخته‌اند و هنوز بر همان مهر و نشان است که بود.

پاسخ

۲۱۴- الف) گل و گیاه (نهاد) + پشم گوسفندان (مفعول) + رنگین (مسند) + کرده است (فعل) ب) واو عطف ج) ماضی نقلی

د) قرینه لفظی (نامه برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی [کرد])

۲۱۵- بهار (حیات به بهار تشبیه شده است) ۲۱۶- به ترتیب: همه توجه‌ها و امیدها به او بود - حوزه حکمت را رونق ببخشد.

۲۱۷- قلب / قلب را به مشت خونین تشبیه کرده است. ۲۱۸- گل‌های الماس (استعاره یا مجاز از ستارگان)

۲۱۹- ۱- هنوز به ده رفت‌وآمد داشتیم و گرفتار شهرنشینی نشده بودیم.

۲- از شنیدن اسم شهر، لذت می‌بردم (خوشحال می‌شدم)

۳- مزینان را به طرح و نقشه عشق آباد ساخته‌اند و از قدیم هیچ تغییری نکرده است. (هنوز به همان شکل قدیم و

طرح قدیم است.)

درک مطلب

۲۲۰- با توجه به متن درس «بوی جوی مولیان»، مفهوم مشترک «آب جیحون فرونشست و ریگ آموی پرنیان شد.» چیست؟ (خرداد ۱۴۰۳)

۲۲۱- در متن «ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم. ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعه گمنام و غریبش، و در کنار آن مدینه پلید و در قلب آن کویر بی‌فریاد، سر در حلقوم چاه می‌برد و می‌گریست.» منظور از «امام راستین و بزرگ» و «شیعه گمنام و غریب» چه کسانی است؟ (خرداد ۱۴۰۲)

۲۲۲- درستی و نادرستی مورد زیر را مشخص کنید. (شهریور ۱۴۰۲)

مفهوم عبارت «آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد و صفای اهورایی آن همه زیبایی که درونم را پر از خدا می‌کرد، به این علم عددبین مصلحت‌اندیش آلود.» به برتری عقل بر عشق و احساس تأکید دارد.

درست □ نادرست □

۲۲۳- عبارت «شاهین تیزبال افق‌ها بودم. زنبور طفیلی شدم و به کنجی پناه بردم.» یادآور کدام «ضرب‌المثل» فارسی است؟ (شهریور ۱۴۰۲)

۲۲۴- با توجه به سروده «در کف‌ها کاسه زیبایی، / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر» چرا شاعر دانایی را نکوهش می‌کند؟ (دی ۱۴۰۰)

۲۲۵- متن‌های زیر، بر چه مفهوم مشترکی تأکید دارند؟ (خرداد ۹۹)

* در کف‌ها کاسه زیبایی، / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر

* آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد.

۲۲۶- متن‌های زیر چه مفهوم مشترکی دارند؟ (شهریور ۹۹)

* «من نماز را وقتی می‌خوانم / که اذان را باد گفته باشد سر گلدسته سرو»

* «صحرائی که حتی درختش، غارش، کوهش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.»

۲۲۷- عبارت زیر بر چه مفهومی تأکید می‌کند؟ (خرداد ۹۸)

«کلمات را کنار زنید و در زیر آن، روحی را که در این تلقی و تعبیر پنهان است تماشا کنید.»

پاسخ

۲۲۰- فراهم شدن زمینه بازگشت یا برطرف شدن مشکلات یا آسان‌شدن کارها ۲۲۱- حضرت علی (ع) - دکتر شریعتی

۲۲۲- نادرست (مفهوم کاملاً برعکس است و به برتری عشق و احساس بر عقل تأکید دارد).

۲۲۳- از عرش به فرش آمدن (یا هر ضرب‌المثل درست دیگر)

۲۲۴- چون زیبایی‌ها را نمی‌توان با عقل دریافت (یا نگاه عقل‌گرایانه به زیبایی، زیبایی را از بین می‌برد).

۲۲۵- عقل و نگاه عاقلانه، زیبایی‌های هستی را زایل می‌کند. (نفی خرد در نگاه به زیبایی‌های جهان)

۲۲۶- همه موجودات عالم در حال تسبیح و عبادت خداوند هستند. ۲۲۷- توجه به باطن و پرهیز از ظاهر بینی

@valimasoudi44

درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:**تهیه و تنظیم: ولی مسعودی**

- ◀ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ◀ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ◀ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ◀ بررسی دقیق آرایه های ادبی و نکات دستوری ابیات و عبارات
- ◀ واژگان هم آوا همراه با معنای آن ها: ثنا (ستایش)، سنا (روشنایی)
- ◀ آموزش درست نویسی واژه ها: ب + انداز = بینداز (درست)، بیانداز (نادرست)
- ◀ ارائه نمونه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

برای تهیه نسخه کامل درسنامه فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم**با شماره ۱۷۰۷-۱۷۸-۰۹۱۱ تماس بگیرید.****نمونه ای از درسنامه فارسی دوازدهم - درس: شکر نعمت**

★ **فرآش باد صبا** را گفته تا **فرش زمردین** بگسترد و **دایه ابر بهاری** را **فرموده** تا **بنات نبات** در **مهد زمین** **پیرورد**.
فکری: [خداوند] به باد صبا دستور داده تا سبزه و چمن را همه جا بگستراند و به ابر بهاری فرمان داده تا گیاهان را در زمین پرورش دهد. (رویش سبزه ها و گیاهان به امر پروردگار)

ادبی: فرآش باد صبا، دایه ابر بهاری، بنات نبات، مهد زمین: اضافه تشبیهی (باد صبا، ابر بهاری، نبات، زمین: مشبه؛ فرآش، دایه، بنات، مهد: مشبه به) [گهواره، دختران را پرورش می دهد و زمین گیاهان را] / گفتن به باد صبا، فرمودن به ابر بهاری: تشخیص و استعاره / فرش زمردین: استعاره از سبزه و چمن / فرآش، فرش، بگسترد: مراعات نظیر / بگسترد، پیرورد: سجع / بنات، نبات: جناس

زبانی: * **فرآش:** فرش گستر، گسترنده فرش / **زُمرّد:** سنگ قیمتی به رنگ سبز / * **دایه:** زنی که به جای مادر به کودک شیر می دهد یا از او پرستاری می کند / * **بنات:** ج بنت، دختران / * **نبات:** گیاه، رُستنی /
 نوع «را» در هر دو جمله: حرف اضافه به معنی «به» / **فرآش، دایه:** متمم / حذف فعل «است» بعد از «گفته» و «فرموده»
 به قرینه معنایی: گفته [است]، فرموده [است]: ماضی نقلی / مفعول فعل «گفته»: **فرش زمردین بگسترد** / **فرش زمردین:** مفعول فعل «بگسترد» / مفعول فعل «فرموده»: **بنات نبات در مهد زمین پیرورد** / **بنات نبات:** مفعول فعل «پیرورد» /
 بگسترد، پیرورد: مضارع التزامی / **فرش زمردین، ابر بهاری:** ترکیب وصفی / **باد، صبا، ابر، نبات، زمین:** مضاف الیه /
صبا (باد مشرق، نسیم): **هم آوا** با **سبا** (نام شهر بلقیس)

فارسی ۳ دوازدهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۲ یازدهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۱ دهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۳ دوازدهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی

فارسی ۲ یازدهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی

فارسی ۱ دهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی